

**IMIGRANTŲ IR
PABĖGĖLIŲ ĮTRAUKIMO Į
POLITIKOS PLANAVIMĄ,
BENDRĄ KŪRIMĄ IR
BENDRĄ ĮGYVENDINIMĄ
MOKYMŲ METODIKA**

© VšĮ „Diversity Development Group“

Ši metodika sukurta įgyvendinant Šiaurės ir Baltijos šalių integracijos vietos lygmeniu projektą „Pabėgėlių ir imigrantų integracijos skatinimas“ („Fostering refugee and immigrant integration“ („For-In“)).

Projektą partneriai: Šiaurės Ministrų Tarybos Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuras (UNHCR), „Providus“ (Latvija), „Tartu Welcome Centre“ (Estija) ir „Diversity Development Group“ (Lietuva).

4	PAGRINDINĖS METODIKOS SĄVOKOS
5	IŽANGA
6	1. Į(SI)TRAUKIMAS Į POLITIKOS PLANAVIMĄ, BENDRĄ KŪRIMĄ IR ĮGYVENDINIMĄ IŠ IMIGRANTŲ BEI PABĖGĖLIŲ PERSPEKTYVOS
10	2. IMIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ Į(SI)TRAUKIMO Į POLITIKOS PLANAVIMĄ, BENDRĄ KŪRIMĄ IR ĮGYVENDINIMĄ NAUDA
14	3. IMIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ ĮTRAUKIMO Į POLITIKOS PLANAVIMO, KŪRIMO IR ĮGYVENDINIMO PROCESUS PRAKTINIO ĮGYVENDINIMO METODAI
16	3.1. Išsamios ir reguliariai atnaujinamos informacijos teikimas
17	3.2. Parengiamieji imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo į politikos planavimo, bendro kūrimo ir įgyvendinimo procesus etapai
18	3.3. Savivaldybėms, kurios nėra įdiegusios viešojo konsultavimo(si) procedūros arba į tokį procesą įtraukia tik savo valstybės piliečius
18	3.3.1. Pagrindiniai imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo etapai
19	3.3.2. Sėkmingo įgyvendinimo praktikoje kriterijai
19	3.3.3. Praktiniai imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo metodai
20	3.4. Savivaldybėms, kurios yra įdiegusios viešojo konsultavimo(si) procedūras ir į tokį procesą įtraukia įvairias gyventojų grupes
20	3.4.1. Renkama Tarpkultūrinė taryba
22	3.4.2. Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumas
23	3.4.3. Tarybos ir Forumo stipriosios ir silpnosios pusės
24	4. VEIKSNIAI, Į KURIUOS SVARBU ATSIŽVELGTI PLANUOJANT IMIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ Į(SI)TRAUKIMĄ
28	5. NAUDINGA MEDŽIAGA
32	1 PRIEDAS – Tikslinių grupių dalyvių sąrašas
34	2 PRIEDAS – Imigrantų ir pabėgėlių vadovaujamų organizacijų, nevyriausybinių organizacijų ir pilietinių visuomeninių organizacijų, dirbančių integracijos srityje Lietuvoje, sąrašas

PAGRINDINĖS METODIKOS SĄVOKOS

Prieglobstis – tam tikra apsauga, kurią valstybė suteikia savo teritorijoje, grindžiama negrąžinimo principu ir tarptautiniu arba nacionaliniu lygmeniu pripažintomis pabėgėlių teisėmis ir teikiama asmeniui, negalinčiam prašyti apsaugos pilietybės šalyje ir (arba) gyvenamojoje šalyje, visų pirma dėl baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, tautybės, priklausymo tam tikrai socialinei grupei arba politinių įsitikinimų.¹

Prieglobsčio prašytojas – asmuo, pateikęs prašymą suteikti apsaugą pagal Ženevos konvenciją, dėl kurio galutinis sprendimas dar nepriimtas.²

Imigrantas – Europos Sąjungos (ES) aplinkybėmis tai yra asmuo, kurio ankstesnė nuolatinė gyvenamoji vieta buvo kurioje nors ES valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje ir kuris apsigyvena kitos ES valstybės narės, kuri tampa jo nuolatinės gyvenamosios vietos šalimi, teritorijoje laikotarpiui, kuris yra arba, kaip manoma, bus ne trumpesnis kaip 12 mėnesių.³

Pabėgėlis – Europos Sąjungos aplinkybėmis tai trečiosios šalies pilietis, kuris dėl visiškai pagrįstos baimės būti persekiojamam dėl rasės, religijos, tautybės, politinių pažiūrų arba priklausymo tam tikrai socialinei grupei yra už savo pilietybės šalies ribų ir negali arba dėl tokios baimės nepageidauja naudotis tos šalies apsauga, arba asmuo be pilietybės, kuris dėl minėtų priežasčių būdamas už šalies, kurioje anksčiau buvo jo nuolatinė gyvenamoji vieta, ribų negali arba dėl tokios baimės nepageidauja į ją grįžti ir kuriam netaikomas Direktyvos 2011/95/ES 12 straipsnis („Pabėgėlio statuso nesuteikimas“).⁴

Trečiosios šalies pilietis – asmuo, kuris nėra Europos Sąjungos (ES) pilietis, kaip jį apibrėžia Sutarties dėl ES veikimo (SESV) 20 straipsnio 1 dalis, ir kuris nesinaudoja ES teise laisvai judėti, kaip jį apibrėžia Reglamento (ES) Nr. 2016/399 (Šengeno sienų kodekso) 2 straipsnio 5 dalis.⁵

Integracija – tai dinamiškas ir įvairialypis dvipusis procesas, reikalaujantis visų suinteresuotų šalių pastangų, įskaitant pabėgėlių pasirengimą prisitaikyti priimančiojoje jį visuomenėje, neatsisakant savo kultūrinio identiteto, ir atitinkamą priimančiųjų bendruomenių bei valstybės institucijų pasirengimą priimti pabėgėlius ir tenkinti įvairių gyventojų poreikius.⁶

Imigrantų ir pabėgėlių įtraukimas į politikos planavimą, bendrą kūrimą ir bendrą įgyvendinimą – išsamios ir aktualios visiems miesto (rajono) gyventojams, įskaitant imigrantus ir pabėgėlius, informacijos teikimas, taip pat dialogo ir erdvės būti išklaudytiems bei aktyviai dalyvauti planuojant, kuriant ir įgyvendinant (vietos) politiką sukūrimas.

¹ Daugiau informacijos: www.emn.lt/irasai/terminu-zodynas/?letter=P

² Ibid

³ Daugiau informacijos: www.emn.lt/irasai/terminu-zodynas/?letter=M

⁴ Daugiau informacijos: www.emn.lt/irasai/terminu-zodynas/?letter=P

⁵ Daugiau informacijos: www.emn.lt/irasai/terminu-zodynas/?letter=T

⁶ Daugiau informacijos: www.unhcr.org/publications/conclusion-local-integration

Pastaraisiais metais imigracijos į Baltijos šalis (Estiją, Latviją ir Lietuvą) tendencijos kinta ir rodo, kad daugėja ne Europos Sąjungos (toliau – ES) piliečių, pasirinkusių gyventi ir dirbti šioje Europos dalyje. Be to, Baltijos šalyse atvykėlių skaičius sparčiai išaugo dėl 2022 m. prasidėjusios Rusijos invazijos į Ukrainą. Stebint migracijos tendencijas ir dabartinę padėtį, imigrantų ir pabėgėlių integracijos klausimas tampa kaip niekad aktualus. Integracijai radvipusis procesas, reikalaujantis visų suinteresuotų šalių pastangų – tiek imigrantų (nepaisant jų statuso ir atvykimo į tikslo šalį priežasčių), tiek priimančiosios visuomenės (priimančiosios bendruomenės narių, valstybės institucijų, vietos lygmens veikėjų, kt.).⁷

Imigrantų ir pabėgėlių į(si)traukimas į (vietos) politikos planavimą, bendrą kūrimą ir įgyvendinimą palengvina jų integraciją į vietos bendruomenę ir stiprina socialinę sanglaudą. Viena vertus, jiems suteikiama galimybė prisidėti priimant sprendimus, susijusius tiek su integracijos klausimais, tiek su gyvenamajai vietai aktualiais klausimais, stiprinamas pojūtis, kad jie yra tos vietovės dalis, taip pat skatinamas noras aktyviai dalyvauti. Kita vertus, tai padeda gerinti sprendimų priėmimo procesą, priimtų priemonių veiksmingumą ir tvarumą.

Šios metodikos tikslas – stiprinti savivaldybių ir kitų vietos veikėjų gebėjimus įtraukti imigrantus ir pabėgėlius į politikos planavimą, bendrą kūrimą ir įgyvendinimą, taip pat stiprinti imigrantų ir pabėgėlių gebėjimus formuoti bendruomenės kūrimo ir atstovavimo sau struktūras, didinti jų priklausymo bendruomenei pojūtį ir atsakomybę už aktyvų įsitraukimą.

Metodika parengta remiantis vadovu „Veiksmingas pabėgėlių įtraukimas. Dalyvaujantieji metodai vietos specialistams“, kurį parengė Migracijos politikos grupė (angl. Migration Policy Group (MPG)) ir Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuras (UNHCR)⁸, bei priemonių rinkiniu „ECCAR 10 punktu

veiksmų plano priemonių rinkinys, skirtas lygybę palaikančių miestų politikai prieš rasizmą“, kurį parengė Europos miestų koalicija prieš rasizmą (angl. European Coalition of Cities Against Racism)⁹.

Be to, prie metodikos kūrimo svariai prisidėjo imigrantai ir pabėgėliai, dalyvavę Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje vykusiame tikslinių grupių apklausos (angl. Focus group) tyrime. Iš viso 14 ne ES piliečių iš 11 šalių pasidalijo savo patirtimi ir nuomone klausimais, susijusiais su imigrantų ir pabėgėlių atstovavimu ir į(si)traukimu į (vietos) politikos planavimą, kūrimą ir įgyvendinimą (daugiau informacijos žr. *1 priede*).

Ši metodika sukurta įgyvendinant Šiaurės ir Baltijos šalių integracijos vietos lygmeniu projektą „Pabėgėlių ir imigrantų integracijos skatinimas“ (angl. „Fostering refugee and immigrant integration“ („For-In“)), kurį koordinuoja Šiaurės Ministrų Tarybos biurai Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje bei Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuro (UNHCR) atstovybė Šiaurės ir Baltijos šalims.

⁷ UNHCR (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuras) (2005). „Išvada dėl vietinės integracijos“ Nr. 104 (LVI) – 2005 m. Galima rasti: www.unhcr.org/publications/conclusion-local-integration

⁸ UNHCR (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių komisaro biuras) ir Migracijos politikos grupė (2021). „Veiksmingas pabėgėlių įtraukimas: dalyvaujantieji metodai vietos specialistams“. Galima rasti: www.unhcr.org/effective-inclusion-of-refugees.html

⁹ Europos miestų koalicija prieš rasizmą (2017). „ECCAR 10 punktu veiksmų plano priemonių rinkinys, skirtas lygybę palaikančių miestų politikai prieš rasizmą“. Galima rasti: www.eccar.info/en/eccar-toolkit-equality

**Į(SI)TRAUKIMAS Į
POLITIKOS PLANAVIMĄ,
BENDRĄ KŪRIMĄ
IR ĮGYVENDINIMĄ
IŠ IMIGRANTŲ
BEI PABĖGĖLIŲ
PERSPEKTYVOS**

FOR
FN

Vadovaujantis metodu „iš apačios į viršų“ (angl. „bottom-up“ approach), 2023 m. vasario–kovo mėnesiais Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje buvo organizuotas trijų tikslinių grupių (angl. Focus group) tyrimas. Iš viso 14 ne Europos Sąjungos piliečių iš 11 šalių pasidalijo savo patirtimi ir nuomone klausimais, susijusiais su imigrantų ir pabėgėlių atstovavimu ir į(si)traukimu į (vietos) politikos planavimą, kūrimą bei įgyvendinimą. Tyrimo laikotarpiu tikslinių grupių dalyviai Estijoje, Latvijoje arba Lietuvoje gyveno nuo 1 iki 10 metų. 6 asmenų atvykimo priežastys, susijusios su prieglobsčiu – jie turi pabėgėlio arba laikinosios apsaugos statusą. 1 tyrimo dalyvis imigravo dėl darbo, 3 asmenys – dėl šeimos susijungimo ir 2 – dėl studijų tikslo šalyje. 2 asmenys įvardijo save repatriantais, tai yra grįžusiais į tėvynę iš kitos šalies (daugiau informacijos žr. [1 priede](#)).

Visi tikslinių grupių dalyviai akcentavo imigrantų ir pabėgėlių atstovavimo ir jų į(si)traukimo į (vietos) politikos planavimo, kūrimo ir įgyvendinimo procesus svarbą. Tačiau, pasak apklaustųjų, pirmas žingsnis link imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo į bendruomenę turėtų būti išsamios bei reguliariai atnaujinamos informacijos teikimas valstybine kalba nekalbantiems asmenims, įskaitant bendrojo pobūdžio klausimus apie (viešųjų) paslaugų prieinamumą ir konkretesnius klausimus, pavyzdžiui, socialinę įtrauktį į vietos bendruomenę, užsieniečių teises ir aktyvaus pilietiškumo galimybes tikslo šalyje.

„Pirmasis žingsnis galėtų būti dalijimasis informacija – informuoti atvykėlius apie paramos sistemos teikiamas galimybes ir informuoti vietos valdžios institucijas, kokius klausimus ir temas būtina aptarti <...>.“ (EE-1)¹⁰

Atsakydami į klausimą, **ką jiems reiškia dalyvavimas ir į(si)traukimas**, tyrimo dalyviai iš **Estijos** dažniausiai minėjo galimybę būti išgirstami ir dalintis informacija apie imigrantų ir pabėgėlių poreikius, galimybę papildyti vietos visuomenę kultūrine įvairove ir priklausymo visuomenei, kurioje gyvena, pojūtį.

„Tai požiūris „iš apačios į viršų“ – jei jie jaučiasi išgirsti, jie jaučiasi esantys sistemos dalimi, jei ne – jie yra už sistemos ribų.“ (EE-3)

Apklaustieji iš **Latvijos** nurodė, kad dalyvavimą ir į(si)traukimą jie supranta kaip imigrantų ir pabėgėlių į(si)traukimą į politinius ir pilietinius procesus, galimybę dalyvauti teikiant integracijos paslaugas, reguliarius susitikimus ir pokalbius, kuriuose dalyvauja tikslinė grupė ir įvairios suinteresuotosios šalys, taip pat tikslinės grupės atstovavimą žiniasklaidoje.

„Dalyvavimas – tai dialogas tarp įvairių šalių, o ne vienakryptis tikslas tiesiog informuoti.“ (LV-4)

Artėjantys savivaldybių rinkimai **Lietuvoje** lėmė, kad atsakydami į klausimą, ką jiems reiškia dalyvavimas ir į(si)traukimas, apklaustieji daug kalbėjo apie imigrantų ir pabėgėlių teisę balsuoti ir gauti tinkamą informaciją apie tokią galimybę. Tikslinės grupės dalyviai taip pat pasidalijo mintimis, kad dalyvavimas jiems reiškia galimybę atstovauti žmonių grupei, kuriai jie priklauso (etninės priklausomybės, statuso ar apskritai Lietuvoje gyvenančių užsieniečių atžvilgiu), vystyti dialogą su vietos ir nacionaliniais suinteresuotaisiais subjektais, taip pat supažindinti vietos visuomenę su imigrantų ir pabėgėlių patiriamais iššūkiais ir jų šaliai teikiama nauda bei kovoti su prietarais.

„<...> vietos gyventojams trūksta informacijos, todėl yra tarp jų paplitę mitai, tačiau taip pat trūksta informacijos pabėgėliams (...), jie nelabai žino, kur eiti ir ką daryti, nes yra nepakankamai atstovaujami. Ar tai būtų organizacija, ar kiti kanalai, jie galėtų būti tie, kurie pasako: „Žiūrėkite, viskas nėra taip idealu.“ (LT-1)

Visose tyrimo dalyvavusiose šalyse apklaustieji dalyvavimą suvokia kaip dialogą tarp imigrantų / pabėgėlių ir vietos ar nacionalinių suinteresuotųjų šalių, kuriame abejoms pusėms tenka lygiavertis vaidmuo ir nauda. Be to, tyrimo dalyviai teigė jaučiantys tam tikrą atsakomybę prisidėti prie šalies, kurioje gyvena, gerovės ir siekti pokyčių joje.

„Jei atvykote į šalį, turite kažką duoti jai mainais.“ (EE-1)

„<...> tai reiškia ne tik turėti galimybę pareikšti nuomonę ir reikalauti, kad kažkas įvyktų mūsų vardu, (...) jei norime kažką padaryti, turime taip pat pasistengti (...), nes galbūt tai ir veda pokyčių link.“ (LT-5)

Apklaustieji sutiko, kad imigrantams ir pabėgėliams svarbu dalyvauti planuojant su politika susijusius procesus, jie išreiškė norą prisidėti. Tačiau tikslinių grupių tyrimo rezultatai parodė, kad imigrantai ir pabėgėliai norėdami dalyvauti ir prisidėti susiduria su įvairiais sunkumais. Pirma, buvo pastebėta, kad trūksta informacijos apie tai, kaip ir kur jie galėtų įsitraukti į minėtus procesus.

„Aš intensyviai dalyvauju įvairioje veikloje, bet tiesiog negaunu [reikiamos] informacijos.“ (EE-3)

„<...> kadangi jie [imigrantai ir pabėgėliai] nesupranta [konteksto] ir negali lengvai gauti informacijos (...), jie dėl to nesiskundžia. Jie sako: „Nežinau, ką daryti, nežinau, kur eiti, todėl tiesiog tyliau.“ (LT-1)

¹⁰ Toliau taip pateikiamos citatos iš tikslinių grupių apklausų. Apklauskos kodo raidės reiškia šalį, kurioje buvo atlikta apklausa (EE – Estija, LV – Latvija ir LT – Lietuva), o skaičius reiškia apklauskos dalyvį. Daugiau informacijos rasite 1 priede.

Antra, tyrimo dalyviai įvardijo, kad susiduria su kalbos barjeru, kuris riboja jų galimybes būti aktyviems ir pilietiškiems, pavyzdžiui, įsitraukti į įvairių savanorišką veiklą, dirbant su labiau pažeidžiamais imigrantais ir pabėgėliais.

„Aš sakau, kad kaip žmogus, nepakankamai mokantis lietuvių ar rusų kalbą, (...) iš tikrųjų nieko negaliu padaryti. Kreipiausi į daugelį nevyriausybinių organizacijų (...), bet jos atsakė: „Na, jūs galite atvykti, nes turite daug ką pasiūlyti, bet dėl kalbos barjero mes nelabai galime jums leisti kažką daryti“. (...) kol kas nepavyko patekti ten, kur galėčiau būti naudinga(s). Aš tikrai stengiuosi, bet (...) tiesiog nepataikau ten, kur reikia <...>.“ (LT-5)

Tyrimo dalyvių nuomone, **imigrantų ir pabėgėlių dalyvavimas ir į(si)traukimas yra naudingas tiek jiems patiems, tiek savivaldybėms**. Pirma, savivaldybės gali geriau suprasti imigrantų ir pabėgėlių poreikius, jų integracijos iššūkius ir turi galimybę pagerinti savo programas, įtraukdami į jas kultūrinės įvairovės klausimus. Imigrantai ir pabėgėliai, savo ruožtu, susiranda naujų pažįstamų, stiprinamas jų priklausymo vietos bendruomenei ir buvimo naudingų jausmas.

„Dalyvavimas priimant sprendimus šalyje ir bendruomenėje padeda imigrantams geriau integruotis į visuomenę ir patenkinti svarbiausius poreikius. Šiame procese jie įgyja labai reikalingų ryšių, kuriuos prarado išvykdami iš savo šalies.“ (LV-3)

Svarbu plėtoti ir pritaikyti viešąsias paslaugas įvairių grupių, įskaitant imigrantus ir pabėgėlius, poreikiams, taip pat siekti, kad jie geriau integruotųsi į vietos bendruomenę.

„<...> nesusirandant naujų pažįstamų, daugybė žmonių bus atskirti ir neturės jokios galimybės dalyvauti visuomenės gyvenime. Nedarykime tų pačių klaidų, kurios buvo padarytos daug imigrantų turinčiose šalyse. Įtraukime žmones, užuot leidę jiems jaustis atstumtais.“ (EE-4)

Be to, imigrantų ir pabėgėlių dalyvavimas ir įsitraukimas padeda keisti visuomenės požiūrį ir nuostatas.

„<...> informacija apie tai, kad migrantai ne tik „siurbia“ iš šalies, bet ir suteikia bendruomenei naudos, (...) prisideda prie visuomenės nuostatų ir prietarų keitimosi.“ (LT-1)

Tikslinėse grupėse taip pat buvo aptarta, **kokias priemones reikėtų naudoti siekiant imigrantus ir pabėgėlius įtraukti į įvairius su politikos planavimu susijusius procesus ir skatinti jų dalyvavimą**. Pirma, apklaustieji teigė, kad svarbu plėtoti dialogą tarp imigrantų ir pabėgėlių grupių

atstovų bei (vietos) suinteresuotųjų šalių, rengiant susitikimus ir supažindinant su užsieniečių tykančiais iššūkiams. Buvo akcentuota kaip svarbu stebėti ir reguliariai informuoti apie tokių susitikimų rezultatus ir juose priimtus sprendimus.

Antra, buvo pasiūlyta rengti kontaktų užmezgimo renginius, kuriuose imigrantai ir pabėgėliai galėtų susitikti su vietos bendruomenės nariais. Tikslinės grupės dalyviai taip pat pasiūlė susitarti su savivaldybe dėl jos patalpų panaudojimo susitikimams tiek su vietos bendruomene, tiek vietos imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių iniciatyvoms.

Taip pat aptartas imigrantų ir pabėgėlių įsitraukimas į jau veikiančias nevyriausybines organizacijas savanoriškais pagrindais, siekiant padėti labiau pažeidžiamiems imigrantams ir pabėgėliams ir jiems atstovauti.

Išskirta ir daugiau imigrantų ir pabėgėlių įtraukties būdų: atvirų durų diena, kurios metu galima ateiti pas savivaldybės atstovą ir papasakoti apie savo rūpesčius; ombudsmeno, kuris galėtų atstovauti imigrantams ir pabėgėliams savivaldybės ir (arba) nacionaliniu lygmeniu, paskyrimas; el. pašto adreso, kuriuo imigrantai ir pabėgėliai galėtų siųsti savo klausimus, atsiliepimus ir skundus, sukūrimas, kt.

Kad imigrantų ir pabėgėlių grupės atstovų bendradarbiavimas vyktų sklandžiai ir būtų išvengta rizikos, svarbu, kad suinteresuotosios šalys pasirengtų susitikti su kitokios kultūros ir religijos žmonėmis ir suprastų, kad tokiais susitikimais siekiama gerovės abiem pusėms. Svarbu nepriimti kritikos asmeniškai, o pagalvoti, kaip būtų galima siekti tobulėjimo bendradarbiaujant.

**IMIGRANTŲ IR
PABĖGĖLIŲ
Į(SI)TRAUKIMO Į
POLITIKOS PLANAVIMĄ,
BENDRĄ KŪRIMĄ IR
ĮGYVENDINIMĄ NAUDA**

Imigrantams ir pabėgėliams

- Palengvinti imigrantų ir pabėgėlių socialinę ir ekonominę integraciją į vietos bendruomenę.
- Stiprinti imigrantų ir pabėgėlių gebėjimus kurti bendruomenes.
- Sumažinti pažeidžiamumą ir priklausomybę nuo humanitarinės ir išorės pagalbos.
- Sustiprinti priklausymo miestui ir (arba) šaliai, kurioje gyvena, jausmą ir atsakomybę už aktyvų įsitraukimą į bendruomenę.
- Teigiamas poveikis visuomenės požiūriui ir kova su prietarais.

Vietos bendruomenėms

- Imigrantai ir pabėgėliai yra labiau linkę investuoti į naują gyvenamąją šalį bei įnešti savo indėlį į bendruomenę, nes jaučiasi laukiami ir saugūs.
- Padeda kurti įtraukesnę ir kultūrinio požiūriu įvairesnę visuomenę.
- Teigiamas poveikis kovojant su prietarais ir siekiant glaudesnio imigrantų, pabėgėlių bei vietos bendruomenių bendradarbiavimo.

Vietos valdžios institucijoms

- Geresnis imigrantų ir pabėgėlių poreikių, gebėjimų, iššūkių ir galimybių supratimas, būtinas paslaugų ir strateginiam planavimui.
  - Sumažinti pabėgėlių ir imigrantų priklausomybę nuo humanitarinės ir išorės pagalbos.
  - Geresnis įgyvendintų (integracijos) priemonių savarankiškas įsivertinimas ir (strateginis) naujų priemonių planavimas.
  - Savivaldybių programos papildytos su kultūrinės įvairovės klausimais.
-

**IMIGRANTŲ IR
PABĖGĖLIŲ ĮTRAUKIMO
Į POLITIKOS
PLANAVIMO, KŪRIMO
IR ĮGYVENDINIMO
PROCESUS PRAKTINIO
ĮGYVENDINIMO METODAI**

FQR
FN

3

Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje organizuotų tikslinių grupių rezultatai atskleidė, kad imigrantai ir pabėgėliai savo į(si)traukimą supranta kaip:

a) Išsamios ir reguliariai ataujinamos informacijos, aktualios visiems miesto (rajono) gyventojams, įskaitant imigrantus ir pabėgėlius, gavimą.

b) Dialogą ir galimybę būti išklaustyti bei aktyviai dalyvauti kartu planuojant, kuriant ir įgyvendinant (vietos) politiką.

3.1. IŠSAMIOS IR REGULIARIAI ATNAUJINAMOS INFORMACIJOS TEIKIMAS

Pagrindinis šios metodikos tikslas – supažindinti su galimais tiesioginio imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo į politikos planavimą, bendrą kūrimą ir įgyvendinimą metodais ir pavyzdžiais. Tačiau, turint omenyje tai, kad imigrantams ir pabėgėliams svarbu gauti **išsamią informaciją, aktualią visiems miesto (rajono) gyventojams**, pateikiame keletą pavyzdžių, kaip ši informacija galėtų pasiekti tikslinę grupę.

- Pateikti informaciją įvairiomis kalbomis oficialioje savivaldybės interneto svetainėje (paslaugų prieinamumas, gyventojų teisės ir pareigos (pavyzdžiui, teisė dalyvauti vietos rinkimuose), kultūriniai renginiai ir kt.).
- Sukurti internetinę informacinę platformą, į kurią būtų galima kelti ir reguliariai atnaujinti informaciją apie įvairias savivaldybei pavaldžių įstaigų teikiamas paslaugas įvairiomis kalbomis, nevyriausybinių organizacijų teikiamas paslaugas ir iniciatyvas, specialistus, galinčius teikti konsultacijas užsienio piliečiams įvairiomis kalbomis.
- Parengti informacinius paketus (elektroninius ir spausdintus) apie įvairias paslaugas ir jų prieinamumą atvykstantiems gyventi ir dirbti į savivaldybę užsieniečiams. Informaciniai paketai galėtų būti skelbiami oficialioje savivaldybės interneto svetainėje, nevyriausybiniuose organizacijose, teikiančiose konsultacijas imigrantams ir pabėgėliams, įstaigose, kuriose naujai atvykę asmenys turi deklaruoti gyvenamąją vietą, ir pan.

3.2. PARENGIAMIEJI IMIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ ĮTRAUKIMO Į POLITIKOS PLANAVIMO, BENDRO KŪRIMO IR ĮGYVENDINIMO PROCESUS ETAPAI

Prieš pradėdant gilintis į tiesioginio imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo į politikos planavimo, bendro kūrimo ir įgyvendinimo galimybes, svarbu atlikti **savarankišką savivaldybės patirties įsivertinimą dėl:**

- savivaldybės patirties migracijos srityje;
- viešųjų konsultacijų procedūrų įgyvendinimo.

Jei savivaldybei trūksta patirties migracijos srityje, rekomenduojama:

- bendradarbiauti su vietos imigrantų ir pabėgėlių bendruomenėmis¹¹, siekiant suprasti migracijos situaciją konkrečioje vietoje (mieste / rajone), išsūkius, su kuriais susiduria tikslinė grupė, ir išsiaiškinti jų lūkesčius ir poreikius;
- bendradarbiauti su vietos nevyriausybinėmis organizacijomis, mokslininkais ir kitais specialistais, dirbančiais migracijos srityje, kurie galėtų supažindinti su migracijos tendencijomis ir migrantų integracijos situacija konkrečioje vietoje (mieste / rajone) ir (arba) regione;
- organizuoti mokymus ir plėsti žinias apie tarpkultūrinį bendravimą, teisinius migracijos aspektus, lyčių lygybę migracijos kontekste, migracijos ir integracijos politiką ir kt.

Prieš pradėdant tiesiogiai įtraukti imigrantus ir pabėgėlius į politikos planavimo, bendro kūrimo ir įgyvendinimo procesus, taip pat svarbu įsivertinti, kokią partį miesto (rajono) savivaldybė turi įgyvendinant viešąsias konsultacijas dėl politikos planavimo, bendro kūrimo ir įgyvendinimo.

Tikrinamasis klausimas: ar jūsų miestas įgyvendina konsultacijas politikos planavimo, bendro kūrimo ir įgyvendinimo klausimais?¹²

TAIP, sistemingai įgyvendiname viešas konsultacijas, kuriose **dalyvauja įvairios gyventojų grupės**, tarp jų visų etninių ir kultūrinių grupių žmonės

Pereiti į 3.4

TAIP, mes sistemingai įgyvendiname viešas konsultacijas, tačiau **jose dalyvauja tik mūsų valstybės piliečiai**

Pereiti į 3.3

NE, **mes nesame priėmę viešųjų konsultavimosi procedūrų**, kuriose galėtų dalyvauti įvairios gyventojų grupės, tarp jų ir visų etninių ir kultūrinių grupių žmonės

Pereiti į 3.3

Pavyzdžiui, skatinant visas migrantų, kultūrines, religines, lyčių ir kitas įvairovės organizacijas susitikti, išsakyti savo problemas ir teikti pasiūlymus, pritaikant komunikacijos metodus žmonėms suprantamomis kalbomis ir būdais, kuriais jie norėtų bendrauti, užtikrinant vertimą žodžiu per susitikimus, viešus debatus, diskusijų grupes ir pan.

Pagal atsakymus į pirmiau pateiktus klausimus, toliau šis skyrius suskirstytas į dvi dalis. Pirmą, galimų metodų pavyzdžiai pateikiami savivaldybėms, kurios neturi jokios viešųjų konsultacijų įgyvendinimo patirties ir (arba) savivaldybėms, kurios viešąsias konsultacijas įgyvendina įtraukdamos tik valstybės piliečius (**žr. 3.3 dalį**). Antroji dalis skirta savivaldybėms, kurios yra įdiegusios viešojo konsultavimo(si) procedūras ir į tokį procesą įtraukia įvairias gyventojų grupes, įskaitant imigrantus ir pabėgėlius, tačiau norėtų išbandyti kitus ir (arba) tobulinti jau naudojamus metodus (**žr. 3.4 dalį**).

¹¹ Daugiau informacijos apie imigrantų ir pabėgėlių bendruomenės nuomonių išsiaiškinimą rasite www.unhcr.org/innovation/10-steps-to-setting-up-an-effective-feedback-mechanism/

¹² Pagal Tarpkultūrinių miestų programos indeksą (angl. Intercultural Cities Index) klausimyną, daugiau informacijos rasite www.coe.int/en/web/interculturalcities/about-the-index

3.3. SAVIVALDYBĖMS, KURIOS NĖRA ĮDIEGUSIOS VIEŠOJO KONSULTAVIMO(SI) PROCEDŪROS ARBA Į TOKĮ PROCESĄ ĮTRAUKIA TIK SAVO VALSTYBĖS PILIEČIUS

3.3.1. Pagrindiniai imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo etapai

Sudaryti esamų (ne)oficialių imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių, organizacijų ir (arba) asociacijų schemą. Pasirūpinti, kad išrinkti atstovai skirtųsi pagal lytinę tapatybę, amžių, etninę priklausomybę, seksualinę orientaciją ir pan.

Pakviesti imigrantų ir pabėgėlių atstovus dalyvauti konsultacijose, paaiškinti dalyvavimo tikslus ir naudą.

Suplanuoti konsultacijų dažnį ir užtikrinti jų tęstinumą.

Užtikrinti konsultavimosi proceso prieinamumą, suteikiant medžiagą ir sąlygas jam organizuoti.

Išsiaiškinti imigrantų ir pabėgėlių atstovų nuomones apie konsultacijas, siekiant stiprinti pasitikėjimą ir tobulinti konsultavimosi procesą.

Užtikrinti grįžtamojo ryšio mechanizmą, sistemingai informuojantį apie tai, kaip buvo panaudota konsultacijų metu pateikta imigrantų ir pabėgėlių informacija ir kaip vyksta tolesnis procesas.

3.3.2. Sėkmingo įgyvendinimo praktikoje kriterijai

- **Atstovaujumas**¹³: skirtingų lyčių, amžiaus grupių, tautybių imigrantus ir pabėgėlius bei kitų įvairovės grupių atstovų (pavyzdžiui, LGBTQI, asmenis su negalia, atitinkamo išsilavinimo lygio ir kt.) įtraukimas, užtikrinant lygiavertį jų atstovavimą.
- **Nuosavybė ir įsipareigojimas**: sukurti pasitikėjimą ir paaiškinti dalyvavimo konsultavimo procese naudą, žiūrėti į dalyvaujančius imigrantus ir pabėgėlius kaip į ekspertus, o ne kaip į pasyvius paslaugų gavėjus.
- **Prieinama komunikacija**: konsultacijas rengti imigrantams ir pabėgėliams patogia kalba ir formata, kad jie galėtų reprezentatyviai dalyvauti.
- **Proceso prieinamumas**: sudaryti imigrantams ir pabėgėliams sąlygas dalyvauti konsultavimo procese, užtikrinant jiems dalyvauti leidžiančias materialines ir organizacines sąlygas.
- **Tęstinumas**: planuoti šį procesą kaip ilgalaikį, o ne kaip vienkartinę užduotį; numatyti konsultacijas ir informuoti apie jas kaip apie reguliariai vykstantį renginį.

3.3.3. Praktiniai imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo metodai

• Konsultacijos su vietos imigrantų ir pabėgėlių bendruomenėmis¹⁴ savivaldybės patalpose

Siekiant suprasti, su kokiais iššūkiais susiduria tikslinė grupė, ir išsiaiškinti jų poreikius, galima surengti (oficialius) susitikimus su vietos imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių atstovais savivaldybės patalpose. Imigrantus ir pabėgėlius būtų galima pakviesti pasidalyti savo mintimis konkrečiomis temomis savivaldybės atstovų organizuojamose tikslinių grupių diskusijose (angl. focus group).

Prieš pradėdant dirbti su tiksline grupe, galima surengti mokymus apie tarpkultūrinę kompetenciją ir apie tai, kokius veiksmus svarbu žinoti dirbant su skirtingomis etninėmis grupėmis.

• Konsultacijos su vietos nevyriausybinėmis organizacijomis, dirbančiomis imigrantų ir pabėgėlių integracijos srityje

Ryšių su vietos nevyriausybinėmis organizacijomis, dirbančiomis imigrantų ir pabėgėlių integracijos srityje, užmezgimas galėtų būti dar vienas imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo į politines konsultacijas, bendrą politikos kūrimą ir įgyvendinimą žingsnis. Nevyriausybinių organizacijų galėtų suteikti svarbios informacijos, galinčios padėti suprasti migracijos kontekstą savivaldybių, regionų ir nacionaliniu lygmeniu, ir nustatyti tikslinės grupės poreikius.

Bendradarbiaujant su vietinėmis nevyriausybinių organizacijomis galima būtų inicijuoti imigrantų ir pabėgėlių saviraišką esamoje nevyriausybinių organizacijų struktūroje, o vėliau (kaip antrąjį žingsnį) būtų galima įkurti pabėgėlių ir imigrantų vadovaujamą organizaciją (pavyzdžiui, Renkamą tarpkultūrinę tarybą, žr. 3.4.1).

• „Jaukūs kampeliai“

„Jaukūs kampeliai“ tai saugi vieta, kurioje galima aptarti bendruomenei aktualius klausimus įsitraukiant į neformalią atmosferą. Tokie aptarimai galėtų vykti reguliariai, tai leistų užmegzti tvarius ir pasitikėjimu grįstus santykius su dalyvaujančiais imigrantais ir pabėgėliais. „Jaukių kampelių“ metodas galėtų būti ypač naudingas norint pasiekti labiau pažeidžiamas imigrantų ir pabėgėlių grupes (pavyzdžiui, moteris imigrantes).¹⁵

„Jaukių kampelių“ įgyvendinimo etapai

- Kontaktų užmezgimas per vietinius tinklus ir asmeninius kvietimus.
  - Pirmojo susitikimo metu susipažįstama ir sukuriama pasitikėjimo atmosfera, kurioje imigrantai ir pabėgėliai gali susitikti ir pasikalbėti.
  - Šiuose susitikimuose būtų galima aptarti imigrantų ir pabėgėlių bendruomenėms aktualius klausimus ir jų sprendimo būdus iš vietos valdžios institucijų perspektyvos.
- #### • Miesto gyventojų forumas

Miesto gyventojų forumo veiklos principai yra panašūs kaip ir Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumo veiklos principai (žr. 3.4.2). Pagrindinis skirtumas yra tas, kad šio forumo nariai yra ne tik iš imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių, bet ir iš kitų miesto gyventojų grupių. Miesto gyventojų forumas yra ypač puiki vieta diskusijoms vietinės reikšmės temomis, susijusiomis su tam tikru miesto rajonu ar kvartalu.

¹³ Daugiau informacijos apie amžiaus, lyties ir įvairovės (angl. AGD) metodo taikymo pavyzdį rasite www.unhcr.org/publications/unhcr-age-gender-and-diversity-policy

¹⁴ Daugiau informacijos apie imigrantų ir pabėgėlių bendruomenės nuomonių išsiaiškinimą rasite www.unhcr.org/innovation/10-steps-to-setting-up-an-effective-feedback-mechanism/

¹⁵ Kaip praktiškai organizuoti „jaukius kampelius“, žr. www.nicehearts.com/in-english/

3.4. SAVIVALDYBĖMS, KURIOS YRA ĮDIEGUSIOS VIEŠOJO KONSULTAVIMO(SI) PROCEDŪRAS IR Į TOKĮ PROCESĄ ĮTRAUKIA ĮVAIRIAS GYVENTOJŲ GRUPES

Yra nemažai galimybių įtraukti įvairias gyventojų grupes, įskaitant imigrantus ir pabėgėlius, į viešojo konsultavimo(si) procedūras. Turėdami dialogo su tiksline grupe patirties, galite pasitelkti labiau išvystytus metodus, pavyzdžiui, įsteigti renkama Tarpkultūrinę tarybą (angl. **Elected Intercultural Council**) ar Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumus.

3.4.1. Renkama Tarpkultūrinė taryba¹⁶

Renkama Tarpkultūrinė taryba (angl. Elected Intercultural Council) (toliau – Taryba) yra patariamasis organas, „kuris padeda minimaliai politiškai atstovauti miesto gyventojams, kurie neturi teisės balsuoti vietos rinkimuose“¹⁷.

Tarybos nariai – tai tikslinės grupės oficialiai išrinkti atstovai. „Steigiant tokią tarybą, siekiama stiprinti visuomenės ir politinį dalyvavimą bei keitimąsi patirtimi, bendromis pastangomis siekiant geresnio gyvenimo miesto gyventojams.“¹⁸

¹⁶Tarpkultūrinės tarybos praktinio darbo pavyzdį rasite <https://reykjavik.is/en/intercultural-council>

¹⁷Daugiau informacijos: www.eccar.info/sites/default/files/document/4_Toolkit-en_ElectedMigrantCouncil.pdf (p. 8)

¹⁸Ibid

Pagrindiniai Tarybos steigimo etapai¹⁹

I. PLANAVIMAS IR SUINTERESUOTŲJŲ ŠALIŲ ĮTRAUKIMAS

1.1. Ryšių mezgimas: užmegzti ryšius tarp norinčių tęsti iniciatyvą imigrantų. Sukurti imigrantų, imigrantų asociacijų ir vietos nevyriausybinų organizacijų tinklą.

1.2. Politinė parama: surasti ir įtraukti politikus, kurie norėtų imtis šio klausimo.

1.3. Sudaryti darbo grupę iš motyvuotų ir atkaklių žmonių, atkakliai siekiančių proceso tikslo. Į darbo grupę turėtų būti įtraukti imigrantai, imigrantų asociacijos, atitinkamos vietos nevyriausybines organizacijos ir vietos politikai.

II. KONCEPCIJOS KŪRIMAS

2.1. Atsižvelgti į atitinkamus teisės aktus: Taryba sudaroma ir formuojama miesto įgaliojimus reglamentuojančių teisės aktų pagrindu.

2.2. Parengti Tarybos įstatus: aptarti ir derėtis dėl teisių ir pareigų, kurias Taryba turėtų turėti mieste. Pasiiekti bendrą sutarimą dėl Tarybos tikslo, uždavinių ir darbo tvarkos taisyklių.

2.3. Galiojančių taisyklių ar normatyvinių dokumentų keitimas: įtraukti miesto tarybos ir imigrantų tarybos bendradarbiavimo teises ir procedūras į miesto tarybos taisykles ir (arba) normatyvinius dokumentus.

2.4. Numatyti galimų Tarybos išlaidų biudžetą (administracinės išlaidos, žmogiškieji ištekliai ir kt.).

III. TVARUMAS

3.1. Teisinė bazė: Tarybų tvarumas geriausiai užtikrinamas, jei teisė sudaryti tokią Tarybą nustatoma (regioniniuose) teisės aktuose.

IV. PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS

4.1. Pavesti vietos rinkimų institucijoms: vietos rinkimų institucijai turi būti pavesta administruoti Tarybos rinkimus. Ji turi sudaryti rinkėjų sąrašą, oficialiai informuoti rinkimų teisę turinčius rinkėjus apie rinkimus, pateikti kandidatų sąrašus ir suskaičiuoti balsus.

4.2. Informuoti imigrantų ir pabėgėlių bendruomenę: per pirmuosius rinkimus darbo grupė turėtų kreiptis į imigrantus ir asociacijas, kad suteiktų informacijos apie rinkimus ir jų tvarką, paprašyti sudaryti rinkimų sąrašus ir paskatinti žmones balsuoti bei kandidatuoti. Vėlesniuose rinkimuose šių užduočių turėtų atlikti kadenciją baigianti Taryba.

Išrinkus Tarybos narius, rekomenduojama pasirašyti susitarimą dėl reguliarių posėdžių ir išrinkti pirmininką, kuris būtų atsakingas už vadovavimą diskusijoms siekiant susitarti dėl pasiūlymų ir rekomendacijų savivaldybei.

Iš pradžių siūloma nustatyti Tarybos darbotvarkę, kurioje būtų numatyti realūs tikslai ir iniciatyvos, daugiausia dėmesio skiriant konkreitiems rezul-

tatams. „Įgyvendinus labiau ribotus tikslus, bus stiprinama Tarybos narių komanda ir ugdoma abipusė pagarba bei pasitikėjimas tarp miesto valdžios institucijų ir Tarybos narių.“²⁰

Svarbu reguliariai informuoti kitas viešąsias institucijas apie Tarybos veiklą, nes jų parama būtina siekiant įgyvendinti tikslus.

¹⁹Daugiau informacijos: www.eccar.info/sites/default/files/document/4_Toolkit-en_ElectedMigrantCouncil.pdf (p. 12)

²⁰Daugiau informacijos: www.eccar.info/sites/default/files/document/4_Toolkit-en_ElectedMigrantCouncil.pdf (p. 24)

3.4.2. Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumas²¹

Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumas (toliau – Forumas) „vadovaujasi dialogo tarp piliečių logika ir vyksta dalyvaujant forumuose, kuriuose su suinteresuotais gyventojais (imigrantais) aptariamos pasirinktos temos“²². Forumas suteikia galimybę minimaliai politiškai

atstovauti miesto gyventojams, kurie dėl savo teisinio statuso ir pilietybės neturi teisės dalyvauti vietos rinkimuose ir balsuoti. Šia priemone yra siekiama stiprinti imigrantų ir pabėgėlių dalyvavimą visuomenėje ir jų priklausymo miestui, kuriame jie gyvena, jausmą.

Pagrindiniai Forumo steigimo veiksmai²³

I. PLANAVIMAS IR SUINTERESUOTŪJŲ ŠALIŲ ĮTRAUKIMAS

Forumo tikslas – kartu kurti politiką, rengiant konkrečias priemones ir bendradarbiaujant su miesto gyventojais. Forumas grindžiamas idėja sukurti gana atvirą platformą, kurioje būtų diskutuojama pateiktomis temomis. Forumo privalumas yra tas, kad į jį galima pakviesti daugiau žmonių, išplėsti dalyvių ratą ir neapsiriboti vien ne ES šalių piliečiais.

Forume kviečiami dalyvauti visi suinteresuoti miestų gyventojai pabėgėliai ir imigrantai bei šioje srityje dirbantys specialistai. Forumui vadovauja moderatorius. Dalyviai nagrinėja paruoštą klausimą, vertina esamą padėtį ir rengia konkrečias rekomendacijas, kaip pagerinti padėtį.

II. PRAKTINIS ĮGYVENDINIMAS

2.1. Numatyti galimų Forumo išlaidų biudžetą (administracinės išlaidos, žmogiškieji ištekliai ir kt.).

2.2. Forumo įgaliojimai konkrečioje srityje: paklauskite miesto pareigūnų, taip pat imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių bei nevyriausybinų organizacijų atstovų, kaip jie vertina aktualiausias integracijos problemas. Forume taip pat galima diskutuoti aktualiomis temomis, kurios gali būti susijusios su konkrečiu rajonu ar kvartalu. Daugiausia dėmesio skirti temai, kurią galima analizuoti atsižvelgiant į miestui suteiktus įgaliojimus ir nustatytus politinius ir biudžeto prioritetus. Aptarti, ar numatyta tema yra tinkama dalyvaujamajam dialogui, ar tema gali būti aptariama remiantis patirtimi.

2.3. Organizuoti Forumo renginį

2.4. Sudaryti pagrindinę komandą ir (arba) pagalbinių komitetą

2.5. Suformuluoti rezultatus ir rekomendacijas

2.6. Pristatyti rezultatus sprendimus mieste priimantiems asmenims

2.7. Įgyvendinimas ir rekomendacijos

²¹Informaciją apie Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumo darbo pavyzdžius galima rasti <https://oikeusministerio.fi/en/the-advisory-board-for-ethnic-relations>

²²Daugiau informacijos: www.eccar.info/sites/default/files/document/5_Toolkit-en_MigrantCitizenshipForum.pdf (p. 5)

²³Daugiau informacijos: www.eccar.info/sites/default/files/document/5_Toolkit-en_MigrantCitizenshipForum.pdf

3.4.3. Tarybos ir Forumo stipriosios ir silpnosios pusės²⁴

Renkama Tarpkultūrinė taryba

- + Galima laisvai pasirinkti diskusijos temą
- Miestui pateiktos rekomendacijos, kurioms nenumatytos procedūros arba kurios neįpareigoja į jas atsižvelgti ir (arba) jas įgyvendinti

Atstovavimo logika

Renkama Tarpkultūrinė taryba paremta idėja „kompensuoti“ mieste gyvenančių imigrantų ir pabėgėlių rinkimų teisės neturėjimą, suteikiant galimybę rinkti jų atstovus.

Imigrantų ir pabėgėlių pilietiškumo forumas

- Savivaldybės atstovų iš anksto parinktos temos
- + Aiškūs įgaliojimai rengti priemones konkrečiai problemai spręsti; tvirtesnis įsipareigojimas įgyvendinti rekomendacijas

Atstovavimo logika

Dalyvaujamas Forumas organizuojamas remiantis piliečių dialogo ir dalyvavimo idėja. Kiekvienas asmuo laikomas kompetentingiausiu savo gyvenimo situacijoje, o kasdienė piliečių patirtis laikoma vertinga kuriant pagrįstas politikos programas. Kiekvienas asmuo, kuriam rūpi tam tikras klausimas, kviečiamas dalyvauti diskusijoje. Į Forumą galima pakviesti ir įtraukti daugiau žmonių.

Kitos imigrantų ir pabėgėlių įtraukimo galimybės

- **Imigrantų ar pabėgėlių kilmę turinčių asmenų atstovavimas vietos (regioninėse) asamblėjose, parlamentuose ir kituose sprendimus priimančiuose organuose, atspindintis tikrąjį jų skaičių tarp gyventojų.**
- Sudaryti sutartis su išorės subjektais dėl paslaugų teikimo, **įterpiant būtiną specialią sąlygą dėl imigrantų ir pabėgėlių atstovų** (bendruomenių atstovų, nevyriausybinių organizacijų ir integracijos srityje dirbančių specialistų) socialinės įtraukties.

**VEIKSNIAI, Į
KURIUOS SVARBU
ATSIŽVELGTI
PLANUOJANT
IMIGRANTŲ IR
PABĖGĖLIŲ Į(SI)
TRAUKIMĄ**

- Spręsti kalbos barjero problemą – reikia apgalvoti, kokia kalba bus organizuojamas konsultavimosi procesas, verta pagalvoti apie vertėjo dalyvavimą, siūloma vartoti lengvai suprantamą (-as) kalbą (-as) ir formatą (-us), kurie yra patogūs imigrantams ir pabėgėliams.
- Atsižvelgti į kultūrinius ir religinius skirtumus.
- Užtikrinti, kad būtų atstovaujama įvairioms imigrantų ir pabėgėlių grupėms (pavyzdžiui, moterims imigrantėms ir pabėgėlėms, neįgaliems imigrantams ir pabėgėliams, įvairių amžiaus grupių atstovams ir kt.).
- Kad moterims imigrantėms būtų lengviau dalyvauti, susitikimus, jei įmanoma, rengti moterims pažįstamose ir vaikams pritaikytose bendruomenės erdvėse.
- Pagalvoti apie galimybes pasiūlyti kompensaciją ar kelionės išlaidų kompensavimą tiems, kurie norėtų dalyvauti konsultavimo procese, bet turi didelių finansinių sunkumų.

Rizikos

Imigrantai / pabėgėliai nenori dalyvauti

Skirtingas imigrantų ir pabėgėlių bendruomenių atstovų kultūrinių ir religinių skirtumų suvokimas

Naujai atvykę imigrantai / pabėgėliai paprastai turi mažai patirties ir žinių apie politines struktūras ir darbo tvarkos taisykles savi-valdybėse

Darbo grupės narių kaita

Vietos savivaldos narių nesutarimas dėl imigrantų / pabėgėlių įtraukimo į konsultavimosi procesą

Nėra arba nelengva rasti tinkamų kandidatų, kurie galėtų dalyvauti konsultavimosi procese

Rizikos švelninimo priemonės

- Sukurti saugią erdvę ir stengtis užmegzti asmeninius ryšius tiesioginių susitikimų metu.

- Daugiausia dėmesio skirti konsultavimosi proceso tikslams ir naudai tiek savivaldybei, tiek imigrantų ir pabėgėlių bendruomenėms.

- Būtina įtraukti svarbius asmenis iš imigrantų / pabėgėlių bendruomenių, kurie galėtų atlikti tarpininkų vaidmenį.

- Įtraukti patyrusių nevyriausybinę organizacijų atstovų, kurie galėtų būti tarpininkais.

- Įtraukti imigrantus / pabėgėlius, kurie mieste gyvena ilgesnį laiką ir (arba) gerai išmano vietos politinę aplinką.

- Įtraukti nevyriausybines organizacijas, turinčias darbo su miesto valdžios institucijomis patirties.

- Reikia suprasti, kad taip gali nutikti, nes veikla yra savanoriška.

- Aptarti su atstovais geriausių konsultacijų laiką.

- Konsultacijas organizuoti lengvai pasiekiamoje vietoje.

- Ilgalaikis tikslinės grupės informavimas, tarpkultūrinis švietimas ir kt.

- Paaiškinti imigrantų / pabėgėlių įsitraukimo naudą.

- Pabrėžti svarų socialinės sanglaudos argumentą.

- Lankytis imigrantų ir pabėgėlių bendruomenėse, motyvuoti jas įsitraukti į veiklą.

- Organizuoti seminarus, kurių metu supažindinama su vietinėmis politinėmis struktūromis, pilietiniu dalyvavimu ir pan.

**NAUDINGA
MEDŽAGA**

FOR
FN

5

- Europos miestų koalicija prieš rasizmą (2017). „ECCAR 10 punktų veiksmų plano priemonių rinkinys, skirtas lygybę palaikančių miestų politikai prieš rasizmą“. Galima rasti čia: www.eccar.info/en/eccar-toolkit-equality
- Europos integracijos interneto svetainė (2021). „Pagrindinių migrantų vadovaujamų organizacijų Europos Sąjungoje schemas sudarymas“. Galima rasti čia: https://ec.europa.eu/migrant-integration/special-feature/mapping-key-migrant-led-organisations-across-eu_en
- Europos saugumo ir bendradarbiavimo organizacija (ESBO), Demokratinių institucijų ir žmogaus teisių biuras (2017). „Migrantų dalyvavimas politiniame gyvenime: politikos kryptių ir integracijos rezultatų ESBO regione apžvalga“. Mokslinis darbas. Galima rasti čia: www.osce.org/files/f/documents/2/c/367936.pdf
- UNHCR (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras) ir Migracijos politikos grupė (2021). „Veiksmingas pabėgėlių įtraukimas: dalyvaujantieji metodai vietos specialistams“. Galima rasti čia: www.unhcr.org/effective-inclusion-of-refugees.html
- UNHCR (2019). „UNHCR (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro) amžiaus, lyčių ir įvairovės politika“. Galima rasti čia: www.unhcr.org/publications/unhcr-age-gender-and-diversity-policy
- UNHCR (Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuras) (2017). „10 žingsnių, kaip sukurti veiksmingą grįžtamojo ryšio mechanizmą“. Galima rasti čia: www.unhcr.org/innovation/10-steps-to-setting-up-an-effective-feedback-mechanism/

Kita

- Tarpkultūrinių strategijų kūrimas. Galima rasti čia: www.coe.int/en/web/interculturalcities/designing-intercultural-strategies
- Projektas „Galimybių migrantams suteikimas išsakyti savo nuomonę dėl integracijos ir įtraukties politikos“ (angl. EMVI). Galima rasti čia: <https://diaspora-participation.eu/emvi-project/>
- Transatlantinis migrantų demokratijos dialogas (TMDD). „Mokymas ir kuravimas nacionaliniu lygmeniu“. Galima rasti čia: <https://tmdd.info/what-we-do/training-and-mentoring-at-the-national-level/>

1 PRIEDAS – TIKSLINIŲ GRUPIŲ DALYVIŲ SĄRAŠAS

ESTIJA

	Kodas	Kilmės šalis	Lytis
1.	EE-1	Kinija	Moteris
2.	EE-2	Meksika	Vyras
3.	EE-3	JAV	Moteris
4.	EE-4	Šveicarija	Vyras

LATVIJA

	Kodas	Kilmės šalis	Lytis
5.	LV-1	Ukraina	Moteris
6.	LV-2	Ukraina	Moteris
7.	LV-3	Baltarusija	Vyras
8.	LV-4	JAV	Moteris
9.	LV-5	Indija	Vyras

LIETUVA

	Kodas	Kilmės šalis	Lytis
10.	LT-1	Ukraina	Moteris
11.	LT-2	Rusija	Vyras
12.	LT-3	Afganistanas	Vyras
13.	LT-4	Brazilija	Moteris
14.	LT-5	Taivanas	Moteris

Statusas**Gyvena šalyje**

Studentas

Nuo 2021 m.

Šeimos susijungimas

Nuo 2018 m.

Repatriacija

Nuo 2022 m.

Šeimos susijungimas

Nuo 2013 m.

Statusas**Gyvena šalyje**

Pabėgėlis

Nuo 2021 m.

Pabėgėlis

Nuo 2021 m.

Pabėgėlis

Nuo 2020 m.

Repatriacija

Nuo 2019 m.

Studentas

Nuo 2018 m.

Statusas**Gyvena šalyje**

Pabėgėlis (laikina apsauga)

Nuo 2022 m.

Pabėgėlis (laikina apsauga)

Nuo 2018 m.

Pabėgėlis

Nuo 2018 m.

Šeimos susijungimas

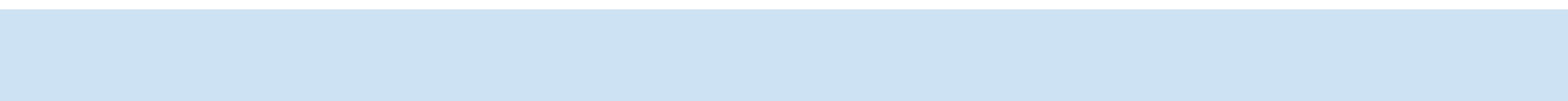
Nuo 2021 m.

Darbas

Nuo 2017 m.

2 PRIEDAS – IMIGRANTŲ IR PABĖGĖLIŲ VADOVAUJAMŲ ORGANIZACIJŲ, NEVYRIAUSYBINIŲ ORGANIZACIJŲ IR PILIETINIŲ VISUOMENINIŲ ORGANIZACIJŲ, DIRBANČIŲ INTEGRACIJOS SRITYJE LIETUVOJE, SĄRAŠAS

LIETUVA			
Organizacijos pavadinimas	Migrantų vadovaujama, migrantų atstovaujama arba abu	Organizacijos tipas	Tikslinė grupė
Lietuvos pabėgėlių taryba	Abu	Registruota NVO	Asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga
Menų agentūra „Artscape“	Migrantų atstovaujama	Registruota NVO	Prieglobsčio prašantiems asmenims, asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, ir migrantams
Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija, Prieglobsčio ir migracijos programa	Migrantų atstovaujama	Registruota NVO	Prieglobsčio prašantiems asmenims, asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, migrantams ir kitoms pažeidžiamoms grupėms
Vilniaus arkivyskupijos „Caritas“, Užsieniečių integracijos programa	Migrantų atstovaujama	Registruota NVO	Prieglobsčio prašantiems asmenims, asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, migrantams ir kitoms pažeidžiamoms grupėms
Labdaros ir paramos fondas „Razam“	Abu	Labdaros ir paramos fondas	Prieglobsčio prašantiems asmenims ir pabėgėliams iš Baltarusijos
Asociacija „Baltic Turkish Culture Academy“ (Baltijos turkų kultūros akademija)	Abu	Registruota NVO	Migrantams

Veiklos tikslas	Pagrindinės funkcijos	Interneto svetainė
Gerinti pabėgėlių dalyvavimą priimant sprendimus ir įgyvendinant (pabėgėlių integracijos) projektus, taip pat pabėgėlių įtrauktį	Pabėgėlių teisių gynimas, gebėjimų stiprinimo projektai pabėgėliams Lietuvoje.	www.refugees.lt.com
Suteikti galimybę pažeidžiamoms visuomenės grupėms dalyvauti kultūroje ir inicijuoti socialinius pokyčius įgyvendinant aukštos kokybės meno projektus	Puoselėti saviraišką, aktyviai dalyvauti visuomenės gyvenime ir ieškoti socialinių sprendimų, bendradarbiaujant su menininkais, vietos bendruomenėmis ir jautriomis visuomenės grupėmis.	https://artscape.lt/en
Ginti žmonių gyvybę ir orumą, teikti pagalbą nelaimės ištiktiems žmonėms	Pagalba ir priežiūra pagyvenusiems ir neįgaliems žmonėms bei jų šeimoms, mokymai teikti pirmąją pagalbą, humanitarinė pagalba pažeidžiamiausiems Lietuvos žmonėms, įvairios paslaugos prieglobsčio prašantiems asmenims, asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga, ir migrantams. Informaciniai centrai migrantams ir asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga Kaune ir Klaipėdoje. Humanitarinė, informacinė ir šeimos susijungimo pagalba pabėgėliams iš Ukrainos.	https://redcross.lt/veiklos/prieglobscio-ir-migracijos-programa
Teikti paramą pagal žmonių poreikius.	Socialinė, humanitarinė, psichologinė, integracinė, teisinė pagalba migrantams ir asmenims, kuriems suteikta tarptautinė apsauga. Humanitarinė, informacinė ir socialinė pagalba pabėgėliams iš Ukrainos.	https://vilnius.caritas.lt/prieglobscio-ieskantiems-uzsienieciams/?fbclid=IwAR0tTW8Qe_p1RdRFmq88IhnKyeNa4fKtY8L4tOWLHxmdgGv4DDbOOAJ9_6w www.facebook.com/uzsienieciu.integracijos.programa/
Remti ir padėti priverstiems išvykti iš Baltarusijos dėl politinių represijų baltarusiams.	Labdaros ir paramos fondas „Razam“ teikia materialinę ir informacinę pagalbą baltarusiams.	www.facebook.com/razam.lietuva
Didinti toleranciją užsieniečiams (kitos kilmės ir religijos žmonėms) Lietuvoje.	Socialiniai projektai, renginiai, kursai.	balturka.org

Organizacijos pavadinimas	Migrantų vadovaujama, migrantų atstovaujama arba abu	Organizacijos tipas	Tikslinė grupė
Ukrainiečių integracijos centras „Malva“	Abu	Registruota NVO	Ukrainiečiams, turintiems laikinosios apsaugos statusą (bėgantiems nuo karo Ukrainoje)
VšĮ „Ukrainiečių diaspora“	Abu	Registruota NVO	Ukrainiečiams, turintiems laikinosios apsaugos statusą (bėgantiems nuo karo Ukrainoje)
Asociacija „Karpatai“	Migrantų atstovaujama	Asociacija	Ukrainiečiams, turintiems laikinosios apsaugos statusą (bėgantiems nuo karo Ukrainoje)
VšĮ „Dapamoga“	Abu	Registruota NVO	Prieglobsčio prašantiems asmenims iš Baltarusijos Prieglobsčio prašantiems asmenims iš Ukrainos
Tarptautinio palaikymo bendrija „Kelias į svajonę“	Abu	Registruota NVO	Migrantams, prieglobsčio prašantiems asmenims ir asmenims, kuriems suteikta laikinoji apsauga, iš Ukrainos
Labdaros ir paramos fondas „Strana dlya zhizni“	Migrantų vadovaujamas	Labdaros ir paramos fondas	Baltarusijos politiniams kaliniams
Ukrainiečių kultūros ir švietimo centras „Rodyna“	Abu		Ukrainiečių diaspora
VšĮ „Ukrainos namai“		Registruota NVO	Ukrainiečių diaspora
Baltarusijos solidarumo fondas, BYSOL	Abu	Registruota NVO	Prieglobsčio prašantiems asmenims iš Baltarusijos
Suverenus Maltos ordinas	Migrantų atstovaujama	Registruota NVO	Socialinės rizikos asmenims

Veiklos tikslas	Pagrindinės funkcijos	Interneto svetainė
Atvykusių ukrainiečių integracija.	Humanitarinė parama, apgyvendinimas, medicininė priežiūra, suaugusiųjų įdarbinimas, vaikų ugdymas, lietuvių kalbos kursai, informacinių technologijų kursai ir psichologinė pagalba.	www.facebook.com/Pagalba.Ukrainieciams.Siauliuose/
	Pagalba būsto, švietimo, psichologinės pagalbos, įdarbinimo klausimais.	
Pirminė nuo karo bėgančių į šalį atvykusių ukrainiečių priežiūra.		
Pirminė parama į šalį atvykusiems baltarusiams, turėjusiems pasitraukti iš Baltarusijos (dėl politinio persekiojimo) į Lietuvą.	Apgyvendinimas, įdarbinimas, medicininės paslaugos ir materialinė pagalba.	https://dapamoga.lt
Pirminė parama į šalį atvykusiems ukrainiečiams, kuriems teko bėgti iš Ukrainos.	Pagalba Ukrainos pasienyje, pagalba evakuacijos, tranzito per Europą ir apgyvendinimo Europos miestuose klausimais, humanitarinė pagalba maistu ir vaistais, pagalba įsigyjant ir gabenant gynybinę aprangą ir asmenines apsaugos priemones į Ukrainą, kitų savanoriškų iniciatyvų koordinavimas.	https://dapamoga.lt/ua-lt
Tarptautinis bendradarbiavimas, demokratija.	Pabėgėlių atvykimo į Lietuvą organizavimas, humanitarinė pagalba, apgyvendinimas, ekskursijos, transportas po Lietuvą, administracinė pagalba.	www.facebook.com/keliasisvajone
	Fondas teikia pagalbą politiniams kaliniams, vizų išdavimo ir apgyvendinimo paslaugas, padeda baltarusiams gauti užsienio vizas arba studijuoti užsienyje, taip pat teikia materialinę pagalbą aktyviems visuomenės nariams, jų šeimoms ir vaikams.	
	Humanitarinė pagalba, sekmadieninė mokyklėlė Ukrainos vaikams.	www.rodynaklaipeda.lt/
		https://ukrainosnamai.lt
Rinkti lėšas finansinei pagalbai nuo represijų Baltarusijoje nukentėjusiems asmenims		www.bysol.org
Teikti pagalbą socialinės rizikos asmenims, skatinti visuomenės socialinę brandą ir savanorystę	Humanitarinė, socialinė parama pagyvenusiems, jauniems ir neįgaliems socialinės rizikos žmonėms. Humanitarinė parama karo Ukrainoje metu.	https://maltieciai.lt

Organizacijos pavadinimas	Migrantų vadovaujama, migrantų atstovaujama arba abu	Organizacijos tipas	Tikslinė grupė
Klaipėdos tautinių kultūrų centras	Migrantų atstovaujama	Viešoji įstaiga	Įvairioms Lietuvos tautinėms mažumoms, migrantams
Kauno įvairių tautų kultūros centras	Migrantų atstovaujama	Viešoji įstaiga	Įvairioms Lietuvos tautinėms mažumoms, migrantams
„Gelbėkit vaikus“	Migrantų atstovaujama	Registruota NVO	Vaikams ir tėvams

Veiklos tikslas

Pagrindinės funkcijos

Interneto svetainė

Padėti Klaipėdos tautinių mažumų bendruomenėms integruotis į miesto ir šalies gyvenimą, ugdyti gyventojų tautinę toleranciją ir puoselėti įvairių miesto kultūrų tradicijas

Prieglobsčio prašančių ukrainiečių integracija: kalbos mokymas, vaikų priežiūra, psichologinė pagalba, švietimo apie gyvenamąją vietovę ir (arba) kultūrinė programa šeimoms. Ketina ir toliau teikti „švelnaus“ integravimo priemones.

www.klaipedatkc.lt/

Kultūrinė veikla.

www.154kulturos.lt/

[www.facebook.com/
KaunasCulturalCentre/
about/?ref=page_internal](https://www.facebook.com/KaunasCulturalCentre/about/?ref=page_internal)

www.facebook.com/154kulturos

Suteikti saugią ir rūpestingą aplinką vaikams ir šeimoms, susiduriančioms su įvairiais sunkumais

Vaikų popamokinio ugdymo centrai, psichologinė, socialinė, humanitarinė ir finansinė pagalba šeimoms ir vienišioms tėvams. Humanitarinė parama vaikams ir nėsčioms moterims karo Ukrainoje metu.

<https://gelbokitvaikus.lt/>

FOR
QZ